

Die Begaafde Kind: ‘n Afgeskeepte kind?

Dr Christa van Staden

Navorsingsgenoot aan Universiteit van die Vrystaat

Eienares van begaafdekind.com

My agtergrond in begaafdekind- onderwys

■ Onderwysers:

- Aanvanklike opleiding het nie begaafde kind ingesluit
- Frustrasie
 - sien glimps van begaafheid
 - Ongeduldige kinders wat vinnig verstaan en rusteloos word
 - Hoe om tot onderpresteerde deur te dring om potensiaal te bereik
 - Baie faktore veroorsaak dat kind presteer of onderpresteer
- B.ED begaafdekindonderwys aan Unisa
 - Word nie meer aangebied nie – wat ‘n jammerle
- M.Ed Ortopedagogiek met fokus op die selfbeeld van die begaafde seun wat in die junior fase onderpresteer
 - Dit is nodig om in te gryp omdat onderprestasie en ‘n negatiewe selfbeeld hand-aan-hand gaan.
 - Nie oorsaak-gevolg nie, maar eerder dat baie begaafde onderpresteerders wel ‘n negatiewe selfbeeld toon

Wie is die begaafde kind?

- Die begaafde kind is 'n kind wat buitengewone vermoëns en talente openbaar in terme van ander kinders van dieselfde:
 - Ouderdom
 - Omgewing
 - ervaringswêreld

Twee basiese soorte begaafdheid

- Twee basiese soorte begaafdheid, naamlik
 - Op elke gebied
 - Slegs op sekere gebiede, byvoorbeeld sport, uitvoerende kunste, vakgebiede

Afsnypunte vir begaafheid

- IK-telling 125+ (gemiddeld) = begaafd
- IK-telling 130+ hoogsbegaafd

- IK is wel goeie manier van onderskei aangesien twee groepe leerders geïdentifiseer kan word, naamlik:
 - Oorpresteerder (tuis gedruk om te presteer)
 - Onderpresteerder

Vroeë tekens van begaafdheid

- Vroeë taalverwerwing
- Sterk wiskundige vaardighede
- Lang aandagspan
- Vroeë vermoë om met jou te redeneer
- Vroeë belangstelling in tyd
- Gebruik sinonieme – soos massiewe swembad

Identifiseerders van begaafdheid

- Ouers – vergelyk met norm(aal)
- Kind self – voel anders
- Ander ouers – besef kind is gevorderd
- Portuur – besef is anders of gevorderd
- Onderwysers
- Persoonlike lêers
- IK-toetse

Drie groepe kenmerke

- Kognitieve kenmerke – breinkrag
- Affektieve kenmerke – gevoelens en verwagtinge
- Kreatieve kenmerke – dink anders, probleemoplossers

Kognitief

- **Buitengewoon:**

- Hoeveelheid inligting
- Herroep van inligting
- Verskeidenheid belangstellings
- Hoë vlak van taalverwerwing
- Inligtingverwerkingsvermoë
- Buigsaamheid in denkprosesse
- Insig in ongewone verbande tussen idees en dinge

- **Gevorderde**

- Verstaan
- Verbale vermoëns
- Gebruik van konseptuele raamwerke
- Doelgerigtheid

Affektief

■ Buitengewoon:

- Sensitief vir ander se gevoelens en verwagtinge
- Sin vir humor, wat bisar en komies insluit
- Self-bewustheid, met gevoelens van “anders wees”
- Verhoogde verwagtinge van ander
- Idealisties
- Verwagtinge oor self wat tot frustrasie kan lei
- Morele oordeel
- Emosionele diepte en intensiteit
- Sensitiwiteit vir konsekwentheid – almal moet selfde behandel word

Kreatief

- Doen graag dinge anders
- Gebruik verbeelding om dinge anders te doen
- Geniet nuwe roetines
- Geniet spontane aktiwiteite
- Geniet verskeidenheid en nuwigheid
- Skep probleme sonder oplossings en dan moet ander dit probeer oplos
- Geniet buitengewone vrae
- Ryk verbeelding

Hindernisse vir begaafde kinders

- Probleme met selfbeeld – nerd of teacher's pet
- Skuldgevoelens – help ander
- Perfeksionisme – wil alles reg doen
- Beheervraat - baasspelerig
- Onrealistiese verwagtinge – sukkel in toetse
- Ongeduldigheid – as sukkel
- Probleme met vrien skappe
- Aandagskenprobleme – raak verveeld
- Ongeorganiseerd – raak verveeld
- Uitbranding – moeg en afgemag a.g.v. te veel eise

Identifiseer areas vir hulp- verlening

■ Kyk vir die volgende uit:

- Negatiewe praatjies oor self = selfbeeld
- Gemoedsveranderinge = selfbeeld
- Help te veel ander omdat skuldig voel
- Frustrasie a.g.v. perfeksionisme
- Oormatige baasspelerigheid – skrik portuur af
- Vrees om kanse te waag – omdat alles wil beheer
- Te hoë verwagtinge aan self – nie hele tyd A's kry nie
- Verveeld = skenk nie aandag nie
- Ongeorganiseerd = probleem as leer
- Oormatige moegheid = Uitbranding

Belangrik om vroeg te identifiseer

- Begaafde kinders toon dikwels karaktereienskappe wat aan die volgende afwykings gekenmerk word:
 - Aandagafleibaarheidsindroom
 - Autisme
 - Bi-polêr a.g.v gemoedsveranderinge
 - Obsessief-kompulsief omdat ander wil beheer
- Moet bewus wees van begaafdheid om:
 - Reg te diagnoseer en behandel
 - In te gryp om gedrag reg te stel
 - Geskikte aktiwiteite te ontwikkel om verveeldheid hok te slaan

Onderprestasie

- Twee op die oog af teenstellende konsepte:
 - Begaafheid – buitengewone potensiaal wat verwerklik word
 - Onderprestasie – slaag nie daarin om potensiaal te bereik nie
- Belangrike punt om in persoonlike lêers te gaan opsoek:
 - Begaafde onderpresteerders slaag gewoonlik in graad 1 daarin om potensiaal te verwesenlik – en dan rem hindernisse hulle

Kenmerke van begaafde onderpresteer- ders

- Glimps van buitengewone talent as hulle belangstel
- Buitengewone taalvaardigheid wanneer opstelle skryf waarin hulle belangstel
- Steek begaafdheid weg om in te pas (presteer swak)
- Wil nie 'n "nerd" genoem word nie
- Swak akademiese verwagting
- Sukkel met self-effektiwiteit
- Negatiewe houding teenoor skool, onderwysers, leer
- Sukkel met self-regulering
- Beperkte meta-kognitiewe vaardighede (dink oor dink)
- Ongemotiveerd

Kategorieë

- Rimm (1989) onderskei drie soorte onderpresteerders:
 - Nie-produseerders – D's en F's op rapporte
 - Voldoeners – Doen net genoeg om nie te druiп nie (B's & C's)
 - Suksesvol – doen net genoeg om A te kry – nie uitgedaag nie
- Clark (1988) twee soorte:
 - Situasie-gebonde onderprestasie
 - Kroniese onderpresteerders

Oorsake vir onderprestasie - ouerhuis

- Verneder die kind
- Buitensporige eise en verwagtinge
- Geen hulp met betrekking tot leer ervaringe

Onderprestasie in Suid-Afrika

- 1980 – Roos – 50% van alle begaafde seuns in graad 8 onderpresteer
- 1980 – 2004 – laerskole – begaafdekindonderwys toppresteerders
- 2001+ bittermin navorsing oor die begaafde kind of die begaafde onderpresteerde gedoen
- 2001+ inklusiewe onderwys in Suid-Afrika – alle kinders in enkele klaskamer onderrig

My navorsing

- Graad 7-9 leerders (twee uit elke graad)
- Almal het:
 - Afwesige of oorstreng vaders gehad
 - Moeders as te sag beleef
 - Gevoel dat broers/susters voorgetrek word
 - Aangedui dat hulle beter wil presteer –
 - Geweet dat hulle agter geraak het
- Sommiges het:
 - Rusies gehaat
 - Juis rusies uitgelok
 - Slegte verhouding met broers/susters gehandhaaf
 - Skool gehaat
 - Goed probeer doen in vakke waarvan hou

Geslaagdheid van inklusiewe onderwys

- Moenie die kurrikulum aanpas om alle leerders selfde klaskamer te onderrig nie
- Juis om spesiale behoeftes van leerders te identifiseer en daarvolgens te onderrig
- Alle skole gaan nie vanjaar – soos beplan – inklusief wees nie
- Onderwysers moet wel beplan om spesiale behoeftes van elke leerder te identifiseer en leerder te help om hulle volle potensiaal te bereik

Gebruik vorm om
vir begaafdes te
beplan

Gebruik jy die

ABRIDGED

SUPPORT NEEDS ASSESSMENT FORM (SNA)

van Gauteng

**om begaafde leerders te identifiseer, probleme met
betrekking tot hulle onderrig uit te lig en planne te
beraad om hulle te help om te presteer?**

Waarom nie?

Uitdagende klaskamers vir begaafdes

- Vra vrae op alle vlakke – Bloom se taksonomie? Vanaf kennis na toepassing, analyseer, saamvoeg en kreatiewe denke en evaluering)
- Daag begaafde leerders uit – hulle moet leer om mislukking te hanteer
- Stel aan boeke op hoër vlakke voor
- Versoek om resensies oor boeke te skryf
- Brei vaardighede uit as werk voltooi is
- Bied geleenthede vir toepassing in werklike wêreld
- Bied geleenthede om self-regulering te ontwikkel
- Bied geleenthede om selfgerigtheid te ontwikkel

Frusterende klaskamers vir begaafdes

- Isoleer kind om alleen agter in klas te werk
- Herhaling eerder as toepassing
- Laat bord skoon maak as werk klaar is
- Stuur om goed te doen terwyl klas nog werk
- Hou self besig terwyl ander sukkel
- Laat maats help wat sukkel – kan frustrasie op hulle uithaal
- Te maklike werk – gemik op gemiddelde kind

Strategie om kognitief uit te daag

- Bied moeiliker eerste aan – vermy onnodige herhaling
- Toets – en bied ander huiswerk aan die wat 90% behaal
- Moet elke dag iets nuuts kan leer – al is dit net om te organiseer
- Beweeg na hoër denkvlakke – toepas, probleem oplos
- Hou hulle aktief besig
- Moenie reëls beperk nie – laat vryheid toe
- Prikkel nuuskierigheid
- Oorsaak-gevolg scenario's
- Evaluateer
- Breek in dele op en voeg weer saam
- Ontwikkel kritiese denke
- Blogging – deel idees oor boeke, oplossings
- Moenie woorde beperk nie

Strategie om affektief uit te daag

- Laat begaafde leerders saamwerk in groepe
- Oefen sosiale vaardighede
- Help ander leerders – maar moenie oordoen nie
- Modelleer sosiale gedrag
- Animasie video's om sosiale gedrag uit tebeeld
- Geleenthede vir empatie met ander
- Geleenthede om onafhanklik te werk
- Geleenthede om sin vir humor te ontwikkel
- Geleenthede om sintuie te gebruik

Strategie om kreatief uit te daag

- Praat met hulle belangstellings – opstelonderwerpe/take
- Stel belangstelling van leerder eerste
- Beweeg na hoër denkvlakke
- Skep 'n skeppershoekie waar kreatief kan wees
- Mine craft – hou so kreatief besig
- Laat hulle toe om produkte te skep
- Laat hulle probleme oplos

Rol wat skole aan speel

- **Skep geleenthede vir begaafde lezers**

- Stel biblioteekboeke gedurende vakansies beskikbaar
- Laat hulle toe om meer as een boek uit te neem
- Vra om te vertel oor boeke wat gelees het
- Bied ondersteuning aan ouers wat sukkel met kind
- Skep geleenthede om kreatief te wees – oor grense heen
- Moenie te veel uitsonder as kind ongemaklik is nie
- Bied aktiwiteite oor belangstellingsveldde aan
- Moenie beperk tot aantal sinne of reëls nie
- Boekklubs

Hulp aan begaafde leerders

- Stel definitiewe sperdatums
- Help om realistiese doelstellings te stel
- Wees geduldig
- Vind mentors
- Ontwikkel nuwighede wat wêreld/skool/klas verbeter

Tweeledig- uitsonderlike leerders

- Leerprobleme en begaafdheid
- Slaapversteurings en begaafdheid
- Verhoudingsprobleme en begaafdheid
- Onvoldoende kommunikasievaardighede en begaafdheid
- Fisiese gestremdhede en begaafdheid

Navorsing: vinniger deur stelsel beweeg

- 71% van die begaafde kinders wat toegelaat is om vinniger deur die skolestelsel te beweeg, was tevrede daarmee. Die res wou nog vinniger deur die stelsel beweeg (Colangelo, Assouline & Gross, 2004).

Navorsing invloed op selfbeeld

- Vroeë skooltoetrede het nie negatiewe impak op selfbeeld nie. Eerder bevind dat kinders beter selfbeeld en sosiale vaardighede getoon het as portuur wat nie skool vroeg betree het nie (Rogers, 2002).

Langtermyn effek van vinniger deur stelsel beweeg

- Kinders wat graad oorgeslaan het is meer as portuur geneig om graadkursusse te voltooi, te publiseer, en patente te ontwikkel (Park, Lubinsky & Benbow, 2013).
- Presteer selfs op gestandaardiseerde toetse beter as portuur wat agtergehou is (Steenberger-Hu & Moon, 2011).

Koste-effektief om te versnel

- Koste-effektief om leerders toe te laat om graad oor te slaan, word gouer produktiewe volwassenes (Assouline, Colangelo en Tassel-Baska, 2015)

Tussen-klas groepering

- Tussen-klas groepering het 'n positiewe invloed op verstaan van konsepte het sowel as op die vermoë om te redeneer wanneer konsepte verduidelik word of ondersoek word (Gavin, Casa, & Adelson, 2009)

Portuur groepering

- Groepering met lede van portuur – dus selfde talente – bied gelegenheid om konsepte in diepte te bestudeer (Pierce, Cassidy, Adams, Spiers-Neumeister, Dixon, and Cross, 2011)

Standaarde vir onderwysers van begaafdes

- Erken verskille in leer, ontwikkelingmylpale en kognitiewe en affektiewe domein van begaafdes
- Ontwerp aktiwiteite wat fokus op kreatiwiteit, versnelling en diepte en kompleksiteit van die vakinhoud
- Kies, pas aan en gebruik 'n repertoire van strategieë wat geskik is om die talente en potensiaal van begaafdes te ontwikkel –
- Hou dus daardie vorms op datum ... wat gedoen is en nog gedoen kan word

Globale beleid t.o.v. begaafdes

- Tweede Wêreld Oorlog – intellektuele kapitaal
- Kazakhstan – skole vir begaafde leerders in hoofsentra
- Amerika – skole en programme vir begaafde leerders
- Amerika – gifted underachievers national crisis –
Waarom?

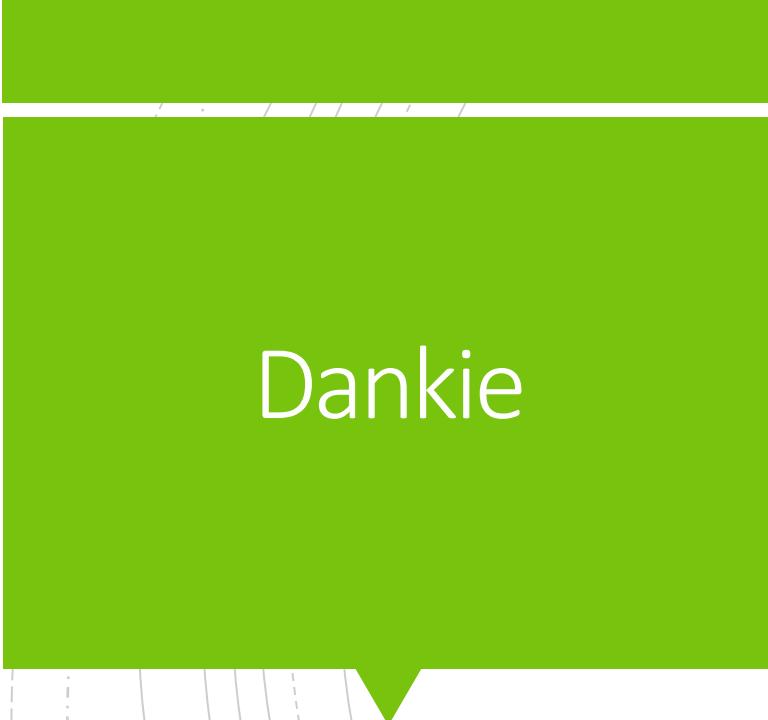
Webwerf

- Besoek gereeld <https://begaafdekind.com>

- Artikels oor begaafde kinders en hoe om hulle te identifiseer en te hanteer
- Aktiwiteite wat gebruik kan word om leerders uit te daag om vaardighede te ontwikkel
- Kommentaar – ons maak op kommentaar staat om te verstaan wat onderwysers nodig het om begaafde kinders te begelei
- Wil jy saamskryf? Kontak my asseblief.

Gesels saam

- [E-pos by christa@christavanstaden.com](mailto:christa@christavanstaden.com)
- Kommentaar op my <https://christavanstaden.com> blog
- Kommentaar op my <https://begaafdekind.com> blog
 - Etrecia – begaafdekindonderwys (Nederland)
 - Nikita – begaafdekindonderwys in die praktyk (Engeland)
 - San Dreyer - geskikte aktiwiteite om veral begaafde onderprestreerders tuis en naskool te help
 - Ek - begaafdekindonderwys

Dankie

- Vir die geleentheid om met julle oor die begaafde kind en die problematiek rondom die begaafde kind te gesels.
- Die skyfies sal in Afrikaans en Engels op SAOU se webwerf beskikbaar wees. Kontak vir my of Marietjie.